

Na osnovu članova 41. i 45. Zakona o dobrovoljnim penzijskim fondovima i penzijskim planovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 13/09 i 107/19, u daljem tekstu: Zakon) i člana 25. Statuta Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka, Upravni odbor Društva za upravljanje EDPF-om a.d. Banja Luka, na svojoj sjednici održanoj dana 24.03.2025 godine, donosi

INVESTICIONU STRATEGIJU I POLITIKU

Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka za Evropski dobrovoljni penzijski fond

I OPŠTE ODREDBE

Investiciona strategija i politika Društva za upravljanje Evropskim dobrovoljnim penzijskim fondom a.d. Banja Luka (u daljem tekstu: Društvo) za Evropski dobrovoljni penzijski fond (u daljem tekstu: Fond) predstavlja poseban dokument koji čini sastavni deo Pravila poslovanja Društva. Investiciona strategija i politika je sadržana u Prospektu Fonda.

Investicionom strategijom i politikom i utvrđuju se kriterijumi za formiranje investicionog portfelja Fonda i:

- a) način sprovođenja načela ulaganja u skladu sa zakonom,
- b) organi Društva koji donose odluke o ulaganjima i postupak za donošenje takvih odluka i
- c) način izmjene investicione strategije i politike,
- d) stratešku alokaciju sredstava (najveći i najmanji dio sredstava Fonda koji se može ulagati u pojedine hartije od vrijednosti i nekretnine, najveći dio sredstava Fonda koji se može ulagati u novčane depozite),
- e) metode mjerenja investicionih rizika i procese upravljanja rizicima.

Investiciona strategija i politika definiše proces upravljanja imovinom i kao takva garantuje članovima Fonda da se njihovim sredstvima upravlja na profesionalan način u skladu sa investicionim ciljem i jasno definisanim nivoom rizičnosti ulaganja.

Investiciona strategija i politika Fonda utvrđuje se u skladu sa regulatornim okvirom definisanim zakonom i podzakonskim aktima.

Sredstva Fonda vlasništvo su članova Fonda, srazmjerno njihovim udjelima u sredstvima Fonda. Sredstva Fonda su odvojena od sredstava Društva i obavezno se vode na odvojenom računu u kastodi banci.

Sredstva Fonda ne mogu biti predmet naplate, kaucije, hipoteke i ne mogu da se uključe u likvidaciju ili stečajnu masu Društva, kastodi banke ili drugih lica, niti mogu da se koriste za izmirenje obaveza članova Fonda i drugih lica prema trećim licima.

Pravo glasa na osnovu akcija u vlasništvu Fonda ima Društvo koje organizuje i upravlja ovim Fondom.

II PROFIL FONDA, INVESTICIONI CILJ I NAČELA INVESTIRANJA

Fond je namjenjen svim licima koja žele da dugoročnom štednjom ostvare stabilnu stopu prinosa, uz prihvatanje nižeg stepena rizika ulaganja, i obezbjede uvećanje prihoda u trećem dobu. U skladu sa navedenim, imovina Fonda se pretežno ulaže u dugoročne dužničke instrumente ulaganja, sa stabilnim prinosom i manjim nivoom rizičnosti i to dužničke hartije od vrijednosti koje emituje ili za koje garantuje BiH, Centralna banka BiH, Republika Srpska i Federacija BiH, dužničke hartije od vrijednosti sa kreditnim rejtingom koji je preporučljiv za investiranje („Investment grade credit rating“), a koji utvrđuju agencije za procjenu boniteta Standard and Poor's, Fitch IBCA, Thompson Bank Watch ili Moody's. Sredstva Fonda investiraju se u cilju ostvarivanja prihoda za članove Fonda. Pri tome se moraju uzeti u obzir sledeća načela:

1. načelo sigurnosti imovine Fonda - u strukturi imovine će se dominantno nalaziti dužničke hartije od vrijednosti koje emituje ili za koje garantuje BiH, Centralna banka BiH, Republika Srpska i Federacija BiH, dužničke hartije od vrijednosti sa kreditnim rejtingom koji je preporučljiv za investiranje („Investment grade credit rating“) a koji utvrđuju agencije za procjenu boniteta Standard and Poor's, Fitch IBCA, Thompson Bank Watch ili Moody's.

2. načelo diversifikacije portfelja - u strukturi portfelja Fonda nalaze se hartije od vrijednosti koje se razlikuju prema vrsti i emitentima, dospeljima, kao i prema drugim obilježjima,

3. načelo likvidnosti - u strukturi portfelja Fonda nalaze se hartije od vrijednosti koje je moguće brzo i efikasno kupiti i prodati po relativno ujednačenoj i stabilnoj cijeni i

4. načelo profitabilnosti - u strukturi portfelja Fonda nalaze se hartije od vrijednosti koje, uz uvažavanje

prethodno navedenih načela, donose potencijalno najveći prinos.

Formiranje investicionog portfelja će se vršiti poštujući:

1. Procedure za upravljanje ekološkim i društvenim rizicima kod aktivnog investiranja kapitala (Environmental and Social Procedures for Active Equity Investment¹),

2. Procedure za upravljanje ekološkim i društvenim rizicima kod pasivnog investiranja kapitala (Environmental and Social Procedures for Passive Equity Investment²).

Fond karakteriše investiciona strategija i politika sa akcentom ulaganja u najsigurnije državne, ili sa njima izjednačene, dužničke hartije od vrijednosti, kao i pasivan način upravljanja portfeljom Fonda, u skladu sa definisanim principima investiranja i tržišnim okolnostima.

U cilju efikasnijeg praćenja i mjerenja rezultata Fonda, kao i formiranja jasnih očekivanja klijenata/članova Fonda o planiranoj strukturi ulaganja imovine Fonda, Društvo definiše referentni prinos (benchmark). Društvo ima za cilj da Fond godišnje ostvari bolje rezultate, odnosno više stope prinosa u odnosu na troškove poslovanja Fonda.

Investicioni cilj Fonda je realizacija kontinuiranog i stabilnog prinosa od dužničkih instrumenata u portfelju, uvećanog za dugoročne kapitalne dobitke od ulaganja u vlasničke hartije od vrijednosti. Investicioni horizont ulaganja Fonda je orjentisan na dugi rok.

Investicioni cilj Fonda je da svake poslovne godine ostvari prinos koji će neutralisati troškove koji se naplaćuju iz imovine Fonda. Uspješnost investiranja sredstava Fonda mjeri se u odnosu na ostvareni neto prinos, u smislu da isti bude pozitivan.

III ODGOVORNOST I NAČIN DONOŠENJA INVESTICIONI ODLUKA

Investicionu strategiju i politiku, kao i njene izmjene i dopune, usvaja Upravni odbor Društva.

Izvršni odbor Društva provodi Investicionu strategiju i politiku koja je usvojena od strane Upravnog odbora.

Izvršni odbor može da usvoji limite po kojima investicioni menadžer može da odlučuje samostalno. Limiti se određuju u odnosu na vrste investicija i njihov obim.

Za svaku investiciju, investicioni menadžer priprema i prijedlog za investiranje koji potvrđuje Izvršni odbor Društva.

Odluke u koji investicioni instrument će se uložiti imovina Fonda se donose u skladu sa Zakonom, podzakonskim aktima, Prospektom i Investicionom strategijom i

politikom Fonda. Investicioni menadžer predlaže i sprovodi odluke o ulaganju imovine Fonda u određene investicione instrumente.

Društvo donosi Investicionu strategiju i politiku, te vrši njenu reviziju najmanje jednom u dvije godine.

IV STRATEŠKA ALOKACIJA ULAGANJA IMOVINE FONDA

Društvo definiše investicioni profil Fonda koji odgovara umjereno konzervativnoj politici investiranja koju sprovodi. Uzimajući u obzir da je cilj investiranja postizanje dugoročno stabilne stope prinosa koja odgovara manjem stepenu tolerancije ka riziku, imovina Fonda se pretežno ulaže u državne, ili sa njima izjednačene, dužničke hartije od vrijednosti.

Zbog nerazvijenosti domaćeg tržišta kapitala (nerazvijen segment tržišta korporativnih, hipotekarnih i municipalnih obveznica, mali broj kvalitetnih akcija na listingu domaćih berzi, izrazita nelikvidnost tržišta kapitala), nije moguće postići kvalitetnu disperziju rizika ulaganjem imovine Fonda u veliki broj različitih vrsta domaćih hartija od vrijednosti. Umanjenje rizika se postiže tako što se imovina Fonda ulaže pretežno u niskorizične dužničke državne, ili sa njima izjednačene, hartije od vrijednosti, kao što su obveznice i trezorski zapisi.

Učešće rizične komponente u imovini Fonda, koju čine vlasnički instrumenti je značajno manje od ograničenja propisanog zakonom i zavisi od dinamike daljeg razvoja domaćeg tržišta kapitala. Kako bi se smanjila koncentracija ulaganja na pojedinačna tržišta i emitente, investiraće se u u udjele otvorenih investicionih fondova registrovanih u zemljama Evropske unije, OECD-a i CEFT-e do maksimalno dozvoljenog ulaganja u skladu sa zakonom, te će se, u skladu sa mogućnostima, direktno ulagati u inostranstvo.

Društvo ulaže imovinu Fonda na način da struktura portfelja teži definisanim ciljevima strateške alokacije.

Strateška investiciona alokacija podrazumjeva da prosječan odnos između investicionih instrumenata koji nose odgovarajući kamatni prinos i vlasničkih udjela u strukturi portfelja bude 90% prema 10%.

U sklopu navedene alokacije, ulaganje u inostranstvo može biti maksimalno 40% od imovine Fonda, te će se zbog disperzije rizika, kako imovina Fonda bude rasla, nastojati da se u inostranstvo ulaže imovina u skladu sa zakonskim ograničenjima (dužničke hartije od vrijednosti koje imaju rejting koji je preporučljiv za investiranje prema međunarodnim rejting agencijama, koje emituju jedinice lokalne samouprave, preduzeća ili banke iz

¹ <http://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-risk.html>.

² <http://www.ebrd.com/who-we-are/our-values/environmental-emanual-risk.html>.

država članica Evropske unije, OECD-a i CEFT-e, i kojima se trguje na najvišem berzanskom segmentu ili drugom uređenom javnom tržištu u državama članicama Evropske unije, OECD-a i CEFT-e; akcije inostranih emitenata koji imaju rejting koji je preporučljiv za investiranje prema međunarodnim rejting agencijama, kojima se trguje na najvišem berzanskom segmentu ili drugom uređenom javnom tržištu u državama članicama Evropske unije, OECD-a i CEFT-e; udjele u otvorenim investicionim fondovima registrovanim u državama članicama Evropske unije, OECD-a i CEFT-e).

Društvo neće ulagati imovinu Fonda u nekretnine.

U narednoj tabeli su prikazani dugoročni investicioni ciljevi i strateški rasponi za pojedine instrumente, procentualno u odnosu na ukupnu imovinu Fonda:

KLASA INVESTICIJA	CILJANO UČEŠĆE	MIN	MAX
Dužničke hartije od vrijednosti (dugoročne i kratkoročne)	75%	60%	100%
Vlasničke hartije od vrijednosti i udjeli u investicionim fondovima	10 %	0%	30%
Depoziti	12 %	0%	20%
Ostalo	3%	0%	10%
UKUPNO	100%	-	-

V REBALANSIRANJE I NAČIN IZMJENE INVESTICIONE STRATEGIJE I POLITIKE

Imovina Fonda se ulaže u skladu sa navedenom strateškom alokacijom ulaganja.

Društvo može da donese odluku o taktičkoj alokaciji koja će, u izvjesnoj mjeri, odstupiti od ciljne strateške strukture.

U cilju očuvanja imovine Fonda i ostvarivanja optimalnog prinosa, taktičkom alokacijom je moguće povećanje udela portfelja vlasničkih instrumenata do maksimalnog iznosa od 30% ukupne imovine Fonda, odnosno povećanje portfelja hartija od vrednosti koje nose odgovarajući kamatni prinos do maksimalnog iznosa od 100% ukupne imovine Fonda.

Investicioni menadžer Društva predlaže promjenu Investicione strategije i politike Izvršnom odboru i Upravnom odboru Društva.

Samostalno ili na prijedlog Izvršnog odbora, Upravni odbor može da izmjeni Investicionu strategiju i politiku. O izmjenama, Društvo mora, u skladu s važećim

zakonodavstvom, da obavijesti odgovarajuće organe nadzora i članove Fonda.

O promjenama Investicione strategije i politike Društvo obavještava članove Fonda objavljivanjem izmjenjenog teksta prospekta i skraćenog prospekta Fonda. Izmjenjenu Investicionu strategiju i politiku Društvo objavljuje na svojoj internet stranici.

VI METODE MJERENJA INVESTICIONI RIZIKA I PROCES UPRAVLJANJA RIZICIMA

Društvo sprovodi umjereno konzervativnu investicionu politiku koja prihvata nizak nivo tolerancije ka riziku. Najvažniji kriterijum prilikom donošenja odluka o ulaganju je sigurnost određene investicije, a zatim i potencijalni prinos.

Iako se rizik ne može u potpunosti izbjeći, kvalitetnim postupcima upravljanja rizikom moguće ga je svesti na najmanju moguću mjeru.

Prilikom upravljanja rizicima, u skladu sa Pravilnikom o upravljanju rizicima, naročito će se posvetiti pažnja upravljanju sljedećim vrstama rizika:

Tržišni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda zbog promjene cijena na tržištu, a obuhvata:

- rizik kamatne stope, koji predstavlja rizik promjene nivoa kamatnih stopa,
- cjenovni rizik, koji je rizik promjene cijene hartija od vrijednosti ili kod derivativnog finansijskog instrumenta promjene cijene odnosnog (osnovnog) instrumenta,
- devizni rizik, koji je rizik promjene deviznog kursa.

Upravljanje tržišnim rizicima vršiće se kroz sprovođenje Investicione politike i poštovanje načela investiranja Fonda.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizlazi iz izloženosti Fonda prema istom ili sličnom izvoru nastanka rizika, odnosno istoj ili sličnoj vrsti rizika, a odnosi se na izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica, grupu izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika, kao što su privredni sektori, geografska područja, vrste proizvoda i instrumenti kreditne zaštite, uključujući i indirektnu izloženost prema pružaocu kreditne zaštite.

Rizikom koncentracije će se upravljati na način da se imovina Fonda ulaže u različite klase aktive (novac, depoziti, obveznice, akcije i drugi finansijski instrumenti) i u hartije od vrijednosti različitih emitenata.

Kreditni rizik predstavlja vjerovatnoću nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Fondu, kao i usljed gubitka vrijednosti instrumenta u koji je uložena

imovina Fonda uzrokovanog smanjenjem kreditnog rejtinga.

Upravljanje kreditnim rizicima vršiće se kroz ulaganje Fonda, u skladu sa konzervativnom politikom ulaganja, investicionom politikom i Zakonom, u, prije svega, dužničke hartije od vrijednosti čiji emitenti imaju visok bonitet, dobru reputaciju i poslovnu praksu.

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda zbog nesposobnosti Fonda da ispunjava svoje dospjele obaveze zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva ili povlačenja postojećih izvora finansiranja.

Rizikom likvidnosti će se upravljati kontinuiranim usklađivanjem dospjeća pojedinih pozicija aktive i pasive.

Rizik usklađenosti aktive i obaveza je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda zbog neusklađenosti dospjeća aktive sa dospjećem obaveza.

Rizikom usklađenosti aktive i obaveza će se upravljati na način da se konstantno prate i usklađuju prilivi i odlivi Fonda. Usklađenost aktive i obaveza Fonda će se pratiti i kroz duraciju aktive i pasive.

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda i Društva zbog propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim sistemom, kao i usljed nepredvidivih eksternih događaja.

Operativnim rizikom će se upravljati donošenjem i poštovanjem internih akata, pravila i procedura u Društvu kako bi se greške, propusti, zloupotrebe zaposlenih i drugih lica svele na što manju mjeru.

Rizik eksternalizacije nastaje kada Društvo ugovorno povjerava drugoj strani obavljanje određenih aktivnosti koje bi inače samo obavljalo, te se, kao takav, i ne kvantifikuje zasebno, već se sagledava njegov uticaj kroz ostale rizike (operativni, strateški, reputacioni, pravni, itd.) koji bi mogli imati štetni učinak na finansijski rezultat, kontinuitet poslovanja ili ugled Društva i Fonda.

Strateški rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda usljed loših poslovnih odluka, neodgovarajućeg sprovođenja tih odluka ili nedostatka sagledavanja promjena u finansijskom sistemu, odnosno nepostojanja dugoročne razvojne komponente u upravljačkom i rukovodećem timu Društva.

Upravljanje strateškim rizicima će se odvijati kroz donošenje ključnih odluka na najvišem upravljačkom nivou u okviru procesa strateškog planiranja, praćenja i evaluacije provođenja usvojenih planova.

Pravni i regulatorni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Fonda zbog propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisima kojima se uređuje poslovanje Fonda, te internim aktima Društva, kao i zbog promjena u

zakonima i propisima koji mogu materijalno uticati na poslovanje Društva i Fonda.

Pravnim i regulatornim rizikom će se upravljati na način da će Društvo pratiti usklađenost poslovanja sa regulativom. Društvo će proaktivno djelovati prema nadležnim instucijama, u smislu predlaganja izmjena zakonske i druge regulative.

Reputacioni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Fonda zbog gubitka povjerenja u integritet Fonda do kojeg dolazi zbog nepovoljnog javnog mišljenja o poslovnim praksama Fonda ili aktivnostima članova organa Društva, bez obzira da li postoji ili ne postoji osnov za takvo javno mišljenje.

Reputacijski rizik će se minimizirati redovnim istupima u javnosti radi pozitivne prezentacije i odbrane stavova, objelodanjivanjem informacija o poslovanju Fonda, čime se postiže transparentnost na više načina.

Nakon što su rizici identifikovani, potrebno ih je procijeniti kako bi se rangirali, utvrdili prioriteta i pružile informacije za donošenje odluka.

Rizici se procjenjuju na osnovu posljedica i vjerovatnoće. Procjena posljedica rizika obuhvata procjenu značajnosti posljedica ako se rizik ostvari.

Procjena vjerovatnoće rizika obuhvata procjenu relativne vjerovatnoće da se rizik ostvari.

Procjena ukupne izloženosti riziku proizlazi iz procjene posljedice i vjerovatnoće rizika.

Prilikom procjene razlikuju se dva nivoa rizika:

- Inherentni nivo rizika - nivo rizika ne uzimajući u obzir uspostavljene kontrole. Na ovom nivou ne postoji kontrola i faktori koji ublažavaju rizik ili se u posmatranju ne uzimaju u obzir uspostavljene kontrole;
- Rezidualni nivo rizika - nivo rizika poslije postupaanja po rizicima, kada se uzimaju u obzir postojeće kontrole koje ublažavaju rizik.

Registar rizika sadrži sve rizike kojima je Fond izložen sa inherentnim i rezidualnim nivoom rizika, kao i mjerama koje su preduzete za upravljanje rizicima.

Registar rizika razmatra se i ažurira po potrebi, a najmanje jednom godišnje radi provjere preduzimanja planiranih mjera za ublažavanje rizika i provjere jesu li mjere postigle očekivane rezultate.

VII IZVJEŠTAVANJE

Svojim članovima, a u skladu sa Zakonom, Društvo jedanput godišnje, kao i na zahtjev člana Fonda, na adekvatan način dostavlja obavještenje o stanju i prometu na individualnom računu člana, broju investicionih jedinica u vlasništvu člana, vrijednosti investicione jedinice i naplaćenim naknadama za usluge i vrijednosti imovine Fonda.

Društvo svakodnevno objavljuje vrijednost investicionih jedinica na internet stranici i najmanje jednom mjesečno u listu koji se distribuiše na cijeloj teritoriji Republike Srpske sa tiražom koji nije manji od 5.000 primjeraka. Društva je dužno su da objavljuje prinos Fonda četiri puta godišnje, na kraju svakog kvartala. Društvo je obavezno da na svojoj internet stranici objavi pravila poslovanja. Društvo je obavezno da prospekt učini dostupnim na službenim internet stranicama Društva i javno objavi skraćeni prospekt u najmanje jednom dnevnom listu koji je dostupan na cijelom području Republike Srpske sa tiražom koji nije manji od 5.000 primjeraka, odnosno da ga uruči svakom zainteresovanom licu na njegov zahtjev. Društvo je dužno da Agenciji za osiguranje RS dostavlja izvještaje u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima.

VIII ZAVRŠNE ODREDBE

Investiciona strategija i politika stupa na snagu danom usvajanja od strane Upravnog odbora, kada prestaje da važi Investiciona strategija i politika broj: UO-IV-3/23 od 22.03.2023. godine. Investiciona strategija i politika primenjuje se od momenta objavljivanja na internet stranici Društva, nakon dobijanja saglasnosti na Nacrt Prospekta Evropskog dobrovoljnog penzijskog fonda.

Broj: UO-XVII-3/25

Datum: 24.03.2025. godine

**PREDSJEDNIK
UPRAVNOG ODBORA**

Aljoša Uršić

